

Beslutningsforslag nr. B 89. Fremsat den 14. marts 1995 af Frank Dahlgaard (KF), Lene Espersen (KF), Jens Jørgensen (KF), Eva Møller (KF) og John Vinther (KF)

Forslag til folketingsbeslutning

om indpasning af fremmedsprogede børn i det danske skolesystem

Folketinget opfordrer regeringen til hurtigt at fremlægge en konkret politik til integrering og indpasning af fremmedsprogede børn i det danske skolesystem efter følgende retningslinjer:

1. Børn i folkeskolens almindelige klasser skal kunne tale og forstå dansk på et niveau, der overflødiggør tolke eller brug af tolærersystem. Der oprettes derfor modtageklasser, hvor de fremmedsprogede børn kan lære
2. Det må tilstræbes, at børn fra modtageklasserne efterfølgende højst udgør en fjerdedel af eleverne i folkeskolens almindelige klasser.
3. Kommunerne fritages for pligten til at tilbyde modersmålsundervisning af fremmedsprogede børn.

dansk forud for en indslusning i folkeskolens almindelige klasser.

F. t. beslutn. vedr. fremmedsprogede børn

*Bemærkninger til forslaget**Almindelige bemærkninger*

Formålet med dette forslag er at sikre børns trivsel og muligheder for en ordentlig undervisning i alle danske folkeskoler.

Indvandrerbørn har naturligt nok ofte begrænsede kundskaber i dansk, når de starter i folkeskolen. Selv for 2. og 3. generations indvandrere kan man imidlertid opleve, at børnene hverken forstår eller taler det danske sprog, når de kommer i den undervisningspligtige alder.

En del af folkeskolens undervisningstid og ressourcer anvendes derfor i dag på at bringe de fremmedsprogede elever op på et sprogligt niveau i nærheden af deres danske klassekammeraters. Først derefter er det muligt at tage ordentligt fat på den egentlige undervisning.

Det uundgåelige resultat er, at det faglige niveau bliver lavere i klasser med mange fremmedsprogede elever.

Dette er naturligvis utilfredsstillende – både for de danske og de fremmedsprogede elever.

Den nuværende situation indebærer, at danske forældre føler sig tilskyndede til at flytte deres børn væk fra skoler med mange fremmedsprogede elever. Også indvandrerforældre kan reagere på denne måde, men det forekommer sjældnere.

Erfaringen viser, at de elever, som flyttes, selvsagt kommer fra de mere ressourcestærke familier. Dermed forsvinder også de mest engagerede og »støttende« forældre i relation til forældreråd, lejrskoler og lign. Herved svækkes samspillet mellem skole og hjem, hvilket yderligere medvirker til at sænke det sociale og faglige niveau.

Der er med andre ord tale om en selvforstærkende proces, som gør en ordentlig undervisning stadig mere umulig.

Beslutningsforslaget skønnes ikke at medføre yderligere udgifter for de offentlige kasser – tværtimod. Udgifterne til modtageklasser skønnes at blive dækket ind med de besparelser, som ligger i at fjerne

danskundervisningen af de fremmedsprogede elever fra de normale skoleklasser.

Hertil kommer den besparelse, som ligger i at fjerne kommunernes forpligtelse til at yde modersmålsundervisning til de fremmedsprogede elever.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Ad 1

En forsvarlig undervisning i den danske folkeskole forudsætter, at børnene kan dansk, når de begynder i 1. klasse. Det foreslås derfor, at der oprettes indslusnings- eller modtageklasser for fremmedsprogede børn, som her kan modtage en intensiv undervisning i dansk.

Når børnene har opnået tilstrækkelige danskundskaber til at følge med i folkeskolens almindelige undervisning uden brug af tolke eller tolærsystem, overføres de til skolens normale klasser.

Modtage- eller indslusningsklasserne skal i overensstemmelse med den eksisterende folkeskolelov oprettes i folkeskoleregion – og kan også godt fysisk befinde sig på en almindelig folkeskole. Hvor det skønnes hensigtsmæssigt, kan flere kommuner gå sammen om en eller flere modtageklasser til fremmedsprogede børn.

I den eksisterende folkeskolelovs § 5, stk. 7, hedder det, at »der gives i fornødent omfang særlig tilrettelagt danskundervisning til fremmedsprogede elever«. I bekendtgørelse om folkeskolens undervisning af fremmedsprogede elever af 20. november 1984 hedder det i § 4: »Elever, som på grund af utilstrækkeligt kendskab til dansk har vanskeligt ved at følge undervisningen i klassen, henvises til særligt tilrettelagt undervisning i dansk og eventuelt tillige til supplerende faglig undervisning«.

Allerede med de eksisterende bestemmelser er det således muligt at lave et indslusningsklassesystem, og en del kommuner benytter da også i større eller mindre omfang dette system i dag. Forslagsstillerne finder det imidlertid påkrævet at præcisere, at kommunerne ikke med de eksisterende regler har nogen for-

pligtelse til straks at tage fremmedsprogede elever med dårlige eller slet ingen danskundskaber ind i de normale skoleklasser.

Ad 2

Skal der sikres mulighed for et ordentligt socialt liv i alle folkeskolens klasser, forudsætter det, at andelen af børn med fremmed kulturbaggrund ikke bliver for stor i den enkelte klasse. Det hænger sammen med forskelle i det kulturelle adfærdsmønster.

Kendsgerningen er nemlig, at børn fra fremmede kulturer har andre sociale strukturer end danske børn. De fremmed-/tosprogede kommer så godt som aldrig i sportsforeninger og ungdomsskoler og får sjældent lov til at deltage i ungdomssammenhænge som lejrskoler, klubber, diskoteker, skoleballer og andre fester. Den danske tradition med at komme til børnefødselsdag i sine skolekammeraters hjem er også ukendt for mange tosprogede.

Det betyder, at mange af de steder, hvor børnenes sociale netværk dannes, kommer de fremmed-/tosprogede børn og unge ikke. Resultatet er, at der opstår en »social manko« for de danske børn i klasser med mange fremmed-/tosprogede. Der er simpelt hen ikke (klasse)kammerater nok. Alene af denne grund føler mange danske forældre sig tilskyndede til at flytte deres børn væk fra klasser/skoler med en stor andel fremmed- eller tosprogede elever.

Om disse forhold skrev skoleinspektør Johs. Morre Pedersen fra den århusianske Gjellerup skole i en kronik i dagbladet Politiken den 12. januar 1995:

»Mange – desværre ofte også vore egne politikere – betegner vor bekymring som racisme og manglende tolerance. Hvis der hos vore beslutningstagere ikke er større forståelse, kan man frygte udviklingen endnu mere. Men jeg vælger dog at tro, at mange af udsagnene fra vore overordnede er udtryk for ukendskab til forholdene snarere end uvilje til at gå i kast med problemerne.«

Selv uden sproglige problemer er der altså problemer forbundet med mange elever fra lande med helt andre kulturer end den danske. Koncentrationen af elever med fremmed kulturbaggrund på bestemte skoler udgør derfor et selvstændigt problem.

Det foreslås derfor, at man tilstræber en maksimumsgrænse for, hvor mange tosprogede elever med fremmed kulturbaggrund der bør være i en klasse.

Grænsen foreslås sat til 25 pct. Erfaringen synes nemlig at vise, at kommer andelen af fremmed- eller tosprogede elever højere op, begynder de danske forældre for alvor at flytte deres børn til andre skoler. Det gælder altså om at holde sig under »den kritiske grænse«.

Allerede under drøftelsen i foråret 1992 af forslag til folketingsbeslutning om bedre integration og sikring af udlændinges retsstilling i Danmark (B 65, folketingsåret 1991-92, jf. Folketingstidende 1991-92, FF sp. 6345, Till. A sp. 5143, FF sp. 8838, Till. B sp. 2809, FF sp. 10874, Till. C sp. 1425) var man opmærksom på disse problemer. Det hed i den dengang bredt vedtagne folketingsbeslutning: »Der skabes hjemmel til, at kommuner gennem samarbejde mellem nabo-skoler kan udveksle elever med henblik på at undgå alt for store koncentrationer af fremmedsprogede elever på enkelte skoler. Forældrene skal inddrages i beslutning herom. Det forudsættes, at regelsættet udformes med respekt for gældende konventioner og lovgivning vedrørende ligebehandling, ikkediskrimination og lignende.«

Det er denne beslutning, som her foreslås strammet op med angivelse af en 25-pct.-grænse. Udviklingen siden 1992 har vist, at beslutningen fra dengang ikke har forhindret store koncentrationer af fremmedsprogede elever på mange skoler.

Det bemærkes, at mange af de tosprogede udtrykker sympati for tanken om en kvoteordning.

Ad 3

Kommunerne er i dag forpligtet til at tilbyde fremmedsprogede elever undervisning i deres modersmål. Denne forpligtelse foreslås ophævet.

For det første er det uhensigtsmæssigt, at udlændinge, der ønsker at blive integreret i det danske samfund, skal kunne forlange undervisning i det oprindelige modersmål. Folkeskolens kræfter bør i stedet koncentreres om at styrke danskundervisningen i modtageklasserne – og i det hele taget.

For det andet er der tale om en udgift for det danske samfund. Det må være rimeligt, at de fremmed- og tosprogede, som ønsker deres børn undervist af professionelle lærere i deres modersmål, selv tager initiativ hertil og selv bidrager til betalingen herfor. Den danske folkeoplysningslov rummer eksempelvis generøse muligheder for en sådan undervisning.